

'De moeder en de drie soldaten'

Een verhaal uit het verleden waarbij het heden je recht in de ogen kijkt.

Een boerderij in de Kempen, in de late herfst van 1917. Een weduwe krijgt van de veldwachter van het dorp de boodschap dat drie Duitse soldaten in de schuur komen logeren, om te herstellen van opgelopen oorlogsleed. Dat zint de moeder niet echt. Het leven op de boerderij is zo al moeilijk genoeg. Maar nóg lastiger om dragen is de wetenschap dat twee van haar eigen zonen dagelijks gevaar lopen aan de IJzer, waar ze tegenover 'zulke' Duitsers liggen...

Dat de komst van het vreemde in een eerste reactie onbehagen of schrik oproept, lijkt begrijpelijk. En ook weer niet. Want even goed kunnen mensen verrast of verrukt zijn door het nieuwe. Soms is een eerste contact van meet af aan beladen met aantrekkingskracht. En doorgaans zijn mensen blij en gelukkig met, bijvoorbeeld, de geboorte van een kind – hoewel dat toch ook altijd een Andere is. Terwijl in dat geval de ontmoeting haast vanzelf uitmondt in genegenheid en liefde, liggen in het andere geval haat of vijandschap altijd op de loer. Waarom lukken sommige ontmoetingen wél, en krijgen andere nauwelijks een kans? Heeft dat met de eigen aard van beide partijen te maken? Of veeleer met wat er, ondanks of buiten henzelf, tussen hen gebeurt?

Een vertelling van de komst van de Andere. Van de komst van het Kind.

Spel: Mieke De Groote, Arif Tajik, Hassan Tawakoli, Naqibullah Yaqoobi, Farzad Faizi en Waisuddin Muradi

Regie en bewerking: Stefan Perceval

Decorontwerp: Jan Strobbe

Lichtontwerp: Marcel Visser

Kostuumontwerp: Mieke Vermeiren

Productieleiding en techniek: Kris Auwers

Over deze lesmap

In deze lesmap vindt u informatie over de voorstelling, informatie over HETGEVOLG en zijn Hartenspelers en u vindt verwerkingsopdrachten om in de klas te doen rond de voorstelling.

De opdrachten zijn uitgewerkt en u heeft er, buiten pen en papier, geen extra materialen voor nodig. De opdrachten laten ook ruimte om het naar uw eigen hand te zetten op maat van de noden van uw klasgroep.

Een voorstelling, of een ander kunstwerk, is altijd een goed excuus om het met uw leerlingen eens over andere dingen te mogen hebben. Wij hopen dat de voorstelling en/of lesmap u hiertoe inspireert.

Als u vragen of opmerkingen heeft bij deze lesmap of de voorstelling, of als de leerlingen mooie dingen hebben gemaakt of gezegd en u wilt die met ons delen, dan horen we het graag!

Contacteer gerust marit@hetgevolg.be

Over theaterwerkplaats HETGEVOLG en zijn Hartenspelers

Theaterwerkplaats HETGEVOLG

HETGEVOLG is een theaterwerkplaats in de Kempen.

Vanuit het rotsvaste geloof dat in iedere mens een kunstenaar huist en in iedere kunstenaar een mens, gooit HETGEVOLG zijn zaal wijd open voor iedereen die de kracht wil ervaren van het theater.

Met HETGEVOLG gaan we elke dag voluit voor de mens in de kunstenaar en de kunstenaar in elke mens. Wij openen letterlijk onze deuren om de koudwatervrees van kinderen, jongeren en volwassenen, ongeacht hun afkomst, geloof, sociale situatie, psychologische veerkracht, verleden ... om te buigen tot een prettige kennismaking met wat kunst kan zijn.

HETGEVOLG heeft in Vlaanderen een unieke positie en vervult een voortrekkersrol door de kracht van iedere mens, elke bewoner, buur, passant ... als uitgangspunt te nemen.

Hartenprojecten

HETGEVOLG heeft een groot hart voor mensen die buiten het reguliere maatschappelijke circuit vallen: anderstalige nieuwkomers, jonge vluchtelingen, mensen in armoede ...

Met hen zetten wij graag projecten, onze hartenprojecten, op en geven op die manier 'de ander' een gezicht met een verhaal. Een verhaal waarin iedereen zich herkent. Waardoor 'de ander' plots dichtbij is. De kracht van het theater zorgt ervoor dat zij opnieuw de kracht in zichzelf ontdekken en opnieuw de moed vinden om bij het dagelijkse leven aan te knopen.

Sommige 'hartenspelers' stromen door naar onze producties. Zo ook in de voorstelling 'De moeder en de drie soldaten'.

Vijf vluchtelingen op podium in oorlogsdrama: “Op straat luistert niemand naar ons, hier wel”

06/10/2018 door Ilse Dewever voor de *Gazet van Antwerpen*

Na afloop van voorstellingen van HETGEVOLG krijgt Stefan Perceval van toeschouwers vaak te horen: “Ik wist niet dat er ook ‘echte mensen’ zouden meedoen.” Ook in *De moeder en de drie soldaten* staan er, naast actrice Mieke De Groote, vijf vluchtelingen op het podium. “Wat Ernest Claes vertelt, beleven zij vandaag van binnenuit.”

Achter de schermen, in de foyer en steeds vaker ook op het podium: theatergezelschap HETGEVOLG in Turnhout heeft een groot hart voor mensen die buiten het reguliere maatschappelijke circuit vallen. De verhalen van deze anderstalige nieuwkomers, jonge vluchtelingen of mensen in armoede inspireren artistiek leider Stefan Perceval bij het maken van voorstellingen. Zoals nu in *De moeder en de drie soldaten* (1939), waarin hij aanvankelijk alleen actrice Mieke De Groote zou regisseren.

Stefan Perceval: “Wij stellen ons theaterhuis open voor kwetsbare mensen. Om weerklank te bieden aan hun verhalen kan ik alleen reflecteren vanuit mijn eigen verleden. Zelf hadden wij het thuis ook niet breed. Ik had wel een Fisher Price-platenspeler, en daarbij twee platen: een van de musical *Hair* en een van de Ernest Claes-vertelling *De moeder en de drie soldaten*, voorgelezen door Dora Van der Groen. Die plaat zette ik vaak rond de kerstperiode op, en mijn moeder luisterde dan mee. Ze had een zwak voor Dora. Ze kende haar zelfs een beetje via mijn broer Luk (*Stefan is de broer van regisseur Luk Perceval en comedyproducent Peter Perceval, red.*). Hij had nog les gekregen van Dora, en heeft ook stukken met haar gemaakt bij het Gezelschap van de Witte Kraai.”

Boerderij in de Kempen

“Ik kende Claes’ stuk niet”, pikt Mieke De Groote in. “Het verhaal speelt op een boerderij in de Kempen, in de late herfst van 1917. Nadat twee van haar zonen naar het front zijn vertrokken, wordt een weduwe gevraagd onderdak te bieden aan drie invalide Duitse soldaten. De moeder vreest voor de eerbaarheid van haar dochter. En denkt aan haar twee zonen, die aan de IJzer dagelijks gevaar lopen door toedoen van de Duitsers. En dan begint het lange wachten. Aanvankelijk koestert de boerin argwaan tegenover de jonge Duitsers, maar eens ze hen leert kennen, beseft ze dat zij in hetzelfde schuitje zitten als haar zonen.”

“Onze werking met jonge vluchtelingen maakt dat we nu met zes op het podium staan”, aldus Perceval. “De vooroordelen die wij hebben tegenover mensen van vreemde origine spreken ook uit het oorlogsverhaal van Ernest Claes. De jonge vluchtelingen op het podium graven voor het stuk in zichzelf. Net als de soldaten van Claes hebben zij een hele reis afgelegd. Zij vertellen hoe die is verlopen.”

Mieke De Groote: “De moeder en de Duitse soldaten groeien stilaan naar elkaar toe. Ik vertel het verhaal van een moeder die haar zonen mist. Maar als de jongens vertellen, hoor je hoe ook zij hun moeder missen in Afghanistan, en tegelijk ook hun broers. De situatie tijdens de Eerste Wereldoorlog verschilt niet zoveel van die in

oorlogssituaties vandaag: een moeder mist haar kinderen, en kinderen missen hun moeder. Overal wachten er moeders. Je bent altijd iemands kind.”

“Toeschouwers staan er vaak van te kijken dat in onze stukken ook ‘echte mensen’ meedoen”, zegt Perceval. “Professionele acteurs voelen voor een publiek vertrouwd aan. Gewone mensen op een podium daarentegen halen toeschouwers uit hun comfortzone: om de verhalen van deze spelers kan je niet heen, dat zijn echte verhalen.”

Buurvrouw bang

Inmiddels zijn ook medespelers Naqibullah Yacoobi en Hassan Tawakoli gearriveerd. Zij ontvluchtten Afghanistan in 2015 en zijn ‘thuis’ bij HETGEVOLG sinds 2016. “In Afghanistan hadden wij een zwaar leven”, vertelt Naqibullah. “Daar hebben wij nooit theater gespeeld. Bij HETGEVOLG staan we wel op de planken. Geleid door de theaterteksten vertellen we ons eigen verhaal. Op straat luistert niemand naar ons, hier wel.”

“Via het theater bereiken we ook een groot publiek”, haakt Hassan daarop in. “Toen ik pas introk bij mijn pleeggezin, was de buurvrouw bang van me. Door veel te praten hebben we inmiddels een goed contact. Op een podium kan je je ineens tot veel mensen richten.”

‘De moeder en de drie soldaten’, www.hetgevolg.be (<https://www.hetgevolg.be>)

“De moeder en de drie soldaten, Ernest Claes anno 2020”

*Interview met Mieke De Grootte
uit 'Uit in Turnhout' januari 2020*

Ernest Claes schreef in 1939 de novelle “De moeder en de drie soldaten”. De hedendaagse toneelbewerking van Stefan Perceval, met actrice Mieke De Grootte in de hoofdrol, bewijst dat het een tijdloos stuk is.

Het stuk van Ernest Claes speelt zich af in de Kempen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Een vrouw wordt door de plaatselijke veldwachter verplicht onderdak te bieden aan drie gewonde Duitse soldaten. Dat kan ze maar moeilijk verteren. Op hetzelfde ogenblik lopen haar eigen zonen aan het front immers levensgevaar omwille van Duitse soldaten.

Hoe komt het dat ‘De moeder en de drie soldaten’ 80 jaar nadat het werd geschreven nog steeds relevant is?

Het stuk gaat niet over oorlog, maar over ontheemding. Al snel wordt duidelijk dat de invalide Duitse soldaten hun moeders even hard missen als de Kempense moeder haar zonen mist. Ze hebben dezelfde wensen, verlangens en angsten. Dat zijn universele begrippen. Claes situeert het verhaal in de Kempen in 1917, maar het kan zich in alle tijden en op alle plaatsen afspelen. Daarom ook dat Claes het veeleer als een kerstverhaal beschouwde dan als een oorlogsdrama.

‘HET LEED DAT ONTSTAAT WANNEER KINDEREN WEGGERUKT WORDEN VAN HUN OUDERS, IS VOOR EEN BUITENSTAANDER AMPER TE BEVATTEN.’

Stefan Perceval laat in zijn versie vluchtelingen aan het woord.

Dat is een goede vondst van hem en een perfecte manier om het stuk actueel te maken. Het leed dat ontstaat wanneer kinderen weggerukt worden van hun ouders, is voor een buitenstaander amper te bevatten. Stefan laat in de ‘De moeder en de drie soldaten’ vier jonge mensen aan het woord die enkele jaren geleden uit Afghanistan vluchtten en in Turnhout terechtkwamen. Hun verhalen zijn schrijnend.

Hoe zijn hun getuigenissen verwerkt in het stuk?

Hun verhalen zijn heel authentiek. Stefan heeft hun gevraagd wat ze hun moeder zouden vertellen als ze nu bij hen was. Hun antwoorden waren zo aangrijpend dat ze bijna integraal gebruikt konden worden.

Het is een voorrecht om met hen het podium te mogen delen. En zij hebben er zelf ook veel aan. HETGEVOLG heeft hen geholpen een nieuw leven op te bouwen.

Farzad Faizi verwoordt het heel mooi: ‘Toen ik hier aankwam was ik een immigrant, maar sinds ik bij HETGEVOLG speel, ben ik een acteur.’

Emancipatieprijzen gaan naar Arshe, HetGevolg, Tumult en Khadija al Mourabit

06-12-2018 uit Metro

In het Bernarduscentrum in Antwerpen heeft VOEM, de Vereniging voor Ontwikkeling & Emancipatie van Moslims, voor de 21ste keer haar Emancipatieprijzen uitgereikt. De culturele vzw Arshe, theaterwerkplaats HetGevolg, documentairemaakster Khadija al Mourabit en jeugdwerkingsorganisatie Tumult wonnen in respectievelijk de categorieën cultuur, maatschappelijke activering, educatie en gemeenschapsvorming.

De Emancipatieprijzen van VOEM zijn steeds bestemd voor “een persoon of een organisatie die zich inzet om bruggen te bouwen tussen mensen”. De vier categorieën stemmen overeen met de vier functies van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Iedereen kan organisaties of mensen voordragen, waarna een jury een eerste selectie maakt en uit die genomineerden een laureaat per categorie bekroont. Uit meer dan 60 inzendingen koos de jury dit jaar elf genomineerden.

In de categorie cultuur won de vzw Arshe, een culturele vereniging die ontstaan is uit de Iraanse gemeenschap van Gent en maandelijks interculturele evenementen organiseert. HetGevolg won de prijs voor maatschappelijke activering met het theaterstuk “De moeder en de drie soldaten”. Dat gaat over de Eerste Wereldoorlog en werd mee tot stand gebracht door vluchtelingen.

Khadija al Mourabit kreeg een Emancipatieprijs voor educatie omdat ze in de documentaire “De reis van Khadija” op zoek ging naar het leven van haar oma in het Marokkaanse Rifgebergte en daar een sterk emanciperende film van heeft gemaakt. De Mechelse vzw Tumult tot slot won in de categorie gemeenschapsvorming voor het werken met jonge vluchtelingen. Zij worden via de methodiek van het jeugdwerk welkom geheten in onze samenleving en leren tijdens een cursus bruggen slaan over culturen heen.

OPDRACHT 1: Wij zijn allemaal mensen.

(deze opdracht doe je het beste na het zien van de voorstelling)

Als je naar de voorstelling 'De moeder en de drie soldaten' kijkt (of gaat kijken), zie je (of zal je zien) dat naast de actrice Mieke De Groote (bekend uit oa *De Twaalf*) jonge Afghaanse vluchtelingen mee spelen.

In het originele boek 'De moeder en de drie soldaten' geschreven door Ernest Claes, zijn er drie Duitse soldaten die tijdens de Eerste Wereldoorlog in de schuur op het erf van de moeder moeten verblijven omdat ze gewond zijn. De moeder verzet zich eerst fel tegen de komst van die drie soldaten. De Duitsers waren de vijand; haar eigen zonen vochten aan het front tegen de Duitse soldaten.

Maar de haat en achterdocht verdwijnt gaandeweg de voorstelling. Er ontstaat een band tussen de soldaten (die hun moeder missen) en de moeder (die haar zonen mist).

Spreek met de klas over de voorstelling. Lees de interviews met Stefan Perceval (regisseur) en Mieke De Groote (zij speelt de moeder) eventueel als extra info en ondersteuning.

Theater wordt door iedereen op een andere manier bekeken; niet iedereen houdt van hetzelfde of ziet hetzelfde. Vraag de leerlingen daarom hun mening te onderbouwen.

Klasgesprek:

- Wat heb je gezien?
- Wat gebeurde er in het stuk?
- Wat uit de voorstelling is je bij gebleven? Waarom? Probeer je mening te onderbouwen.
- De verhalen van de jongens die de soldaten spelen, zijn echt gebeurd. Ze vertellen allemaal hun eigen vluchtverhaal en over hun eigen gemis. Wat vond je ervan dat ze mee speelden? Waarom? Probeer je antwoord te onderbouwen.
- Wat vond je het mooist? Wat vond je lastig of niet zo goed? Waarom? Probeer je antwoord te onderbouwen.
- Waar denk je dat de voorstelling over gaat?
- Waarom ontstond er een band tussen de soldaten en de moeder?
- Maakt het nog uit of ze Duits zijn of niet?
- Heb jij ooit iemand ontmoet die je in eerste instantie dacht niet te mogen, maar eens je hem/haar leerde kennen, het een vriend bleek?
- Zo ja, heeft dat je denken veranderd over andere mensen? Reageer en/of kijk je bijvoorbeeld anders naar mensen?

Opdracht 2: vluchten

(deze opdracht kan zowel voor als na het zien van de voorstelling)

Tijdens de voorstellingen vertellen de 'soldaten' over hun vlucht uit hun thuisland, over het missen van hun familie, over opnieuw moeten beginnen.

Bekijk de getuigenis van Hartenspeler Farzad Faizi (een van de soldaten) op YouTube (het duurt een klein kwartiertje):

<https://www.youtube.com/watch?v=akosHqIG7fl>

Hij vertelt over zijn dromen. Over hoe de oorlog en onrust in Afghanistan zijn dagelijkse leven en die van zijn familie hindert. Over zijn vader die geen gehoor gaf aan de waarschuwingen van de Taliban om te stoppen met zijn job omdat hij samen werkte met niet-Moslims. Over zijn vader die uiteindelijk toch doodgeschoten is door de Taliban. Over vluchten. Over kiezen tussen je eigen dood of die van iemand anders. Over verdriet verstoppen in je hart. Over opnieuw beginnen. Over hoe het is 'vreemd' te zijn in een land. Over vrijheid.

Bespreek zijn getuigenis met behulp van de volgende vragen samen:

- Wat heb je gehoord?
- Wat doet deze getuigenis met je?
- En waarom?
- Is er iets van wat hij vertelt, wat je eigenlijk niet wist? Of nog niet eerder bij stil had gestaan? Zo ja, wat?
- Waarom is hij gevlucht? (vrijheid) Begrijp je dat?
- Wat is de Taliban?
- Voor wat zou jij uit België vluchten?
- Wat hoopt Farzad te vinden door te vluchten?
- Farzad vluchtte alleen, zonder zijn familie. Waarom denk je? (Vaak is vluchten heel duur. Mensensmokkelaars vragen gigantische bedragen. De hele familie spaart dan samen om één familielid te kunnen laten vluchten.)
- Welk gevoel geeft het je denk je om te vluchten?
- Vluchten is geen plezierreis. Je weet niet waar je naar toe gaat en hoe lang het zal duren, of het koud of warm gaat zijn. Je bent vaak niet welkom. Er sterven veel mensen onderweg. Wat gebeurde er onderweg bij Farzad? En wat gebeurde er onderweg bij de andere jongens die de soldaten speelden?
- Wat deed dat met Farzad wat er onderweg gebeurde?
- Hoe voelt het denk je dat je anders worden behandeld dan de mensen die al in het land wonen?
- Stel dat we België moeten ontvluchten omwille van oorlog: hoe zou jij opnieuw beginnen?

Farzad is veilig en gaat nu vollop voor zijn droom. Acteur worden. Wat zou de titel zijn van de eerste film waar Farzad de hoofdrol in speelt?

Opdracht 3: Vrijheid

We willen allemaal wel iets. We hebben allemaal dromen, hoe klein of hoe groot de droom ook is. Van . Soms is dat meer geld, een nieuwe gsm of kleren.

Zoals je misschien gehoord hebt in de voorstelling, of in de getuigenis van Farzad, zijn dromen afhankelijk van je situatie. Als je niet veilig kan leven, niet zelf je geloof mag kiezen, dan vervaagd de droom voor een nieuwe gsm en wordt de droom naar vrijheid groter.

Schrijf/maak/teken een ode aan jouw droom

Wat zouden de soldaten en de moeder uit de voorstelling het liefste van alles willen? En jij?

Met wat kan jij niet zonder? Waar gaat jouw werkelijke droom over?

- Schrijf een ode over wat voor jou het allerbelangrijkste is. Een ode aan je familie, je vrienden, je vrijheid, de liefde, vrede, enz.. Wat je maar wil.
- Dat mag een gewoon geschreven tekst zijn, het mag rijmen, het mag een lied zijn, het mag een rap zijn, het mag een tekening zijn. Belangrijk is dat heel duidelijk gaat over wat jou het belangrijkste is.

Wat is een ode? Traditioneel is het een niet-religieuze tekst in de vorm van een gedicht of lied, gewijd aan een persoon of zaak. Iets of iemand wordt geprezen en verheerlijkt; het is een uiting van bewondering, een lovende en soms ook hoogdravende tekst waarin het onderwerp geen kwaad kan doen.

Over bijna ieder onderwerp is wel een ode te schrijven, zolang de tekst maar positief is en niet cynisch wordt. Je kiest simpelweg een onderwerp om te verheerlijken en bent verder vrij in de manier waarop je jouw lof daarover brengt. Proza, een artikel, alles mag. Zelfs door middel van beelden kun je een ode brengen aan iets of iemand!

Als u voelt dat er in uw klasgroep na het zien van deze voorstelling nog nood is om verder te werken rond het thema vluchtelingen of vluchten, dan is er een prachtige, uitgebreide lesmap van het S.M.A.K. . Deze lesmap hebben ze gemaakt bij het boek 'Van hier naar gingder' gevuld met tekeningen van o.a. vluchtelingen en over vluchten. De opdrachten zijn echter ook prima los van het boek te doen. Er staat veel informatie in en volledig uitgewerkte opdrachten om te doen in de klas.

Dit is de link naar de pdf:

<https://smak.be/assets/files/pdf/Lesmap/S.M.A.K.-Lesmap-Vanhieretotdaar.pdf>

Als u vragen of opmerkingen heeft bij deze lesmap of de voorstelling, of als de leerlingen mooie dingen hebben gemaakt of gezegd en u wilt die met ons delen, dan horen we het graag!

Contacteer gerust **marit@hetgevolg.be**